Lähettäjä: Maarit.Huotari@vm.fi [mailto:Maarit.Huotari@vm.fi]
Lähetetty: tiistai 30. tammikuuta 2018 17.00
Vastaanottaja: Tuokila Marja <Marja.Tuokila@eduskunta.fi>
Kopio: Jaana.Salmi@vm.fi; Marjukka.Ala-Harja@vm.fi
Aihe: VS: Äitiyslaki -määrärahat

Hei,

palaan näihin äitiyslain mahdollisiin lainsäädäntövaikutuksiin. Lyhyesti sanottuna en näe, että kansalaisaloitteen mukaisen esityksen hyväksyminen edellyttäisi muutoksia väestötietolakiin. Kysymyksessä on kuitenkin nyansseja, jotka selvyyden vuoksi tuon esiin.

Tieto äitiyden vahvistamisesta säilyy muuttumattomana väestötietojärjestelmässä myös siinä tapauksessa, että äidiksi määräytyneen tai vahvistetun henkilön sukupuoli myöhemmin vahvistettaisiin maistraatin päätöksellä vastakkaiseen sukupuoleen. Tämä vastaa nykyisten äitiyttä koskevien rekisterimerkintöjen käsittelyä, eikä tilanne tältä osin muutu. Yleisesti äitiyden tai isyyden mahdollinen yhteys sukupuoleen sekä mahdollisuus päätellä henkilön seksuaalinen suuntautuminen äitiyden vahvistamista koskevasta merkinnästä tuo kuitenkin esiin kysymyksen siitä, onko kyse tietosuoja-asetuksen merkityksessä erityisistä (tai nykyterminologialla arkaluonteisista) tiedoista.

Tästä kysymyksestä ei ole tehty autoritääristä tulkintaa, mutta väestötietolain nykyiset säännökset toimivat mielestäni kummassakin tapauksessa. Mikäli tietoa ei katsottaisi erityiseksi, on varsin ongelmatonta soveltaa olemassa olevia luovutussäännöksiä. Toisaalta, jos tieto katsottaisiin erityiseksi, tämä rajoittaisi luovutusta automaattisesti yleisten edellytysten (väestötietolain 28 §) ja tietosuoja-asetuksen käsittelyedellytyksien (9 artikla) kautta. Tietoja ei yleisten edellytysten mukaan saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa.

On huomattava, että väestötietolain 40 §:ssä on myös erityinen säännös sukupuolen vahvistamista koskevan tiedon rajoittamisesta. Vanhemmuutta koskevan tiedon luovuttamista ei kuitenkaan lähtökohtaisesti arvioida tämän pykälän nojalla, sillä ko. pykälää on esitöiden mukaan tulkittava suppeasti – se kattaa vain siinä erikseen ilmoitetut tiedot. Näin on silloinkin, kun vanhemmuutta koskeva tieto yhdessä sukupuolitiedon kertoo suurella todennäköisyydellä sukupuolen vahvistamisesta. Yllä kuvatusti väestötietolain muut säännökset kuitenkin varmistavat, että myös vanhemmuustiedon luovutuksesta voitaisiin tarvittaessa kieltäytyä, jos luovuttaminen vaarantaa yksityisyyden tai henkilötietojen suojan.

Suhteessa lainsäädännön nykytilaan ja olemassa oleviin käytäntöihin en siis näe, että väestötietolakia olisi muutettava. Siinä tapauksessa, että luovutusta olisi tarpeen rajoittaa, se voidaan tehdä yleisten edellytysten ja tietosuojalainsäädännön nojalla. Väestötietojärjestelmästä annetun asetuksen 7 §:ään, tulisi tosiaan lisätä uutena tietona ”Lapsen äitiys on vahvistettu”. Tämä huomioidaan luonnollisesti VM:ssä, kun sen aika on.

Toivottavasti tämä auttaa asiassa. Vastaan mielelläni mahdollisiin kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin
Maarit